

การศึกษาแบบภาคตัดขวางของสถานการณ์และปัจจัยที่สัมพันธ์กับอาหารเหลือทิ้งจากอาหาร
ผู้ป่วยใน โรงพยาบาลไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ

A Cross-Sectional Study of the Situation and Factors Associated with Plate Waste
from Inpatient Meals at Phrai Bueng Hospital, Sisaket Province

หทัยชนก บุญเสริม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional descriptive study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์และปัจจัยที่สัมพันธ์กับอาหารเหลือทิ้งจากอาหารผู้ป่วยในของโรงพยาบาลไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ป่วยในที่ได้รับการรักษาและได้รับบริการอาหารจากระบบบริการอาหารของโรงพยาบาลไพรบึง จำนวน 355 คน เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1-30 เมษายน 2569 โดยใช้แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบประเมินปัจจัยด้านผู้ป่วย ปัจจัยด้านอาหาร ปัจจัยด้านระบบบริการอาหาร และแบบประเมินปริมาณอาหารเหลือทิ้งจากถาดอาหารผู้ป่วย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ Chi-square test, Independent t-test และ Multiple Linear Regression กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 58.3 มีอายุมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 44.2 ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 33.8 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 37.7 ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 53.8 และมีโรคประจำตัว ร้อยละ 61.7 กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 54.20 ± 22.46 ปี โดยมีคะแนนปัจจัยด้านผู้ป่วย ด้านอาหาร และด้านระบบบริการอาหารเฉลี่ยเท่ากับ 35.03 ± 3.95 , 22.13 ± 2.30 และ 19.05 ± 0.91 คะแนน ตามลำดับ ขณะที่คะแนนปริมาณอาหารเหลือทิ้งเฉลี่ยเท่ากับ 5.37 ± 1.29 คะแนน ผลการวิเคราะห์ Chi-square test พบว่า โรคประจำตัวมีความสัมพันธ์กับระดับอาหารเหลือทิ้งจากอาหารผู้ป่วยในอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 17.087$, $p = .002$) ขณะที่ผลการวิเคราะห์ Independent t-test พบว่า เพศและโรคประจำตัวไม่มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปริมาณอาหารเหลือทิ้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ Multiple Linear Regression พบว่า ระดับการศึกษา อาชีพ และคะแนนปัจจัยด้านผู้ป่วย เป็นปัจจัยที่สามารถร่วมทำนายปริมาณอาหารเหลือทิ้งจากอาหารผู้ป่วยในได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) โดยตัวแปรทั้งหมดสามารถรวมกันอธิบายความแปรปรวนของปริมาณอาหารเหลือทิ้งได้ร้อยละ 28.7 ($R^2 = .287$, $p = .002$)

ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่ายังคงมีปัญหาอาหารเหลือทิ้งในระบบบริการอาหารของโรงพยาบาล โดยเฉพาะในผู้ป่วยที่มีโรคประจำตัว ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับข้อจำกัดด้านสุขภาพและความเหมาะสมของอาหารที่ผู้ป่วยได้รับ นอกจากนี้ ระดับการศึกษา อาชีพ และปัจจัยด้านผู้ป่วย ยังเป็นปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณอาหารเหลือทิ้งของผู้ป่วยใน ดังนั้น โรงพยาบาลควรพัฒนาระบบบริการอาหารให้เหมาะสมกับความต้องการและภาวะสุขภาพของผู้ป่วย เพื่อลดปริมาณอาหารเหลือทิ้งและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรในระบบบริการสุขภาพต่อไป

คำสำคัญ : อาหารเหลือทิ้งจากอาหารผู้ป่วยใน, ระบบบริการอาหารโรงพยาบาล, ผู้ป่วยใน, ปัจจัยที่สัมพันธ์